



MEMORANDUM

Onze voorstellen om de fundamentele rechten en de menselijke waardigheid van gedetineerden in Belgische gevangenissen te waarborgen

VERKIEZINGEN 2024



CTRG
Centrale toezichtsraad
voor het gevangeniswezen



CCSP
Conseil central de
surveillance pénitentiaire

De Centrale toezichtsraad voor het gevangeniswezen waakt over de eerbiediging van de rechten en de menselijke waardigheid van personen in detentie. De Centrale raad heeft als opdracht (art. 22 van de basiswet van 12 januari 2005):

- 1 Onafhankelijk toezicht houden op alle Belgische penitentiaire inrichtingen, op de manier waarop gedetineerden bejegend worden en op de naleving van de hen betreffende voorschriften;
- 2 Advies verlenen over het gevangeniswezen en de uitvoering van vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen aan de Kamer van volksvertegenwoordigers, de minister van Justitie en de minister bevoegd voor penitentiaire gezondheidszorg;
- 3 Commissies van toezicht oprichten en de werking ervan ondersteunen, coördineren en controleren;
- 4 Een jaarlijks werkingsverslag opstellen voor het Parlement, de minister van Justitie en de minister bevoegd voor de penitentiaire gezondheidszorg. Tijdens de uitvoering van hun opdrachten zullen de leden van de Centrale Raad en van de commissies van toezicht de bepalingen van de Deontologische Code respecteren die de Centrale Raad op 23 augustus 2019 heeft goedgekeurd.

INHOUDSTAFEL

Het waarborgen van de fundamentele rechten en de menselijke waardigheid van gedetineerden in Belgische gevangenissen.....	4
Voorwoord.....	5
Eerbied voor de rechtsstaat.....	5
Eerbied voor de functie van de CTRG.....	8
Kleinschalige detentie, steeds een overheidstaak onder toezicht van de CTRG.....	9
Voorstellen en aanbevelingen.....	11
De overbevolking onder controle krijgen.....	11
Geïnterneerden uit de gevangenis weren.....	13
Essentiële dienstverlening garanderen tijdens stakingen.....	15
De overdracht van de penitentiaire gezondheidszorg aan de minister van Volksgezondheid voortzetten en versnellen.....	17
Het individuele detentieplan effectief toepassen en het aantal gedetineerden dat werkt en een (beroeps)opleiding volgt, verhogen.....	18
Zorgen voor een behoorlijke en eerlijke verloning voor gedetineerden die in de gevangenis werken, evenals afdoende sociale bescherming.....	19
Gevangenispersoneel aanwerven, opleiden en waarderen.....	21
Overzicht van de voorstellen.....	23

HET WAARBORGEN VAN DE FUNDAMENTELE RECHTEN EN DE MENSELIJKE WAARDIGHEID VAN GEDETINEERDEN IN BELGISCHE GEVANGENISSEN

Namens de commissies van toezicht, samengesteld uit bijna 500 burgers, en namens zijn leden legt de Centrale toezichtsraad voor het gevangeniswezen (CTRG) zijn belangrijkste aanbevelingen voor aan de volksvertegenwoordigers die in juni 2024 zullen worden verkozen, met het oog op het garanderen van de eerbiediging van de rechten en de menselijke waardigheid van gedetineerde personen die in Belgische gevangenissen verblijven.

De CTRG is bevoegd voor het houden van onafhankelijk toezicht op de gevangenissen, de bejegening van de gedetineerden en de naleving van de hen betreffende voorschriften (art. 22, 1° van de basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van gedetineerden). Daarnaast is de CTRG bevoegd om advies te verlenen aan de autoriteiten die bevoegd zijn voor het beheer van de penitentiaire inrichtingen en de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen (art. 22, 2°).

Bij het opstellen van dit memorandum heeft de CTRG zich gebaseerd op zijn expertise en kennis van de penitentiaire realiteit, om een aantal kwesties aan te kaarten die een invloed hebben op de eerbiediging van de grondrechten van gedetineerden en de tenuitvoerlegging van gevangenisstraffen.

De CTRG hoopt op die manier alle politieke partijen en kandidaten te interpellieren en hen aan te sporen om uitgaand van deze aanbevelingen tegemoet te komen aan de behoeften van gedetineerden en de uitdagingen inzake de uitvoering van gevangenisstraffen.

MARC NÈVE

VOORZITTER VAN DE CENTRALE TOEZICHTSRAAD VOOR HET GEVANGENISWEZEN



VOORWOORD

EERBIED VOOR DE RECHTSSTAAT

De rechtsstaat veronderstelt dat het recht voorrang heeft op de politieke macht in een staat en dat eenieder, zowel de overheid als de burgers, de wet naleeft. In een rechtsstaat is iedereen, zowel individuen als overheidsinstanties, onderworpen aan hetzelfde recht dat gebaseerd is op het beginsel van eerbiediging van zijn normen.

De grondrechten zijn op hun beurt een reeks rechten en vrijheden die essentieel zijn voor het individu; ze worden in principe gewaarborgd in een rechtsstaat. Een van de eerste grondrechten is de eerbiediging van de menselijke waardigheid, een onschendbare waardigheid die niet alleen gerespecteerd, maar ook beschermd moet worden.

De CTRG uit zijn bezorgdheid over het feit dat de Belgische Staat zijn verbintenissen op internationaal niveau niet nakomt.

Deze bezorgdheid heeft met name betrekking op verschillende **veroordelingen van de Belgische Staat door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens** wegens detentieomstandigheden die in strijd zijn met de bepalingen uit het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. We verwijzen meer specifiek naar de arresten met betrekking tot:

- **de groep Vasilescu** ¹

(precaire detentieomstandigheden in gevangenissen door overbevolking, hygiëneproblemen, bouwvalligheid en gebrek aan activiteiten buiten de cel; gebrek aan effectieve rechtsmiddelen, zowel preventief als compenserend);

- **de groep Clasens** ²

(ontbreken van een minimale dienstverlening om te voorzien in de basisbehoeften van gedetineerden tijdens een staking; ontbreken van effectieve rechtsmiddelen, zowel preventief als compenserend);

- **de groep L.B. et W.D.** ³

(onregelmatige detentie van geïnterneerden in psychiatrische afdelingen van gevangenissen door een gebrek aan adequate zorgverlening; ontbreken van effectieve rechtsmiddelen, zowel preventief als compenserend).

Het Comité van Ministers van de Raad van Europa volgt de uitvoering van de arresten nauwlettend op.

¹ Arrest VASILESCU t. België, (25 nov. 2014, nr. 64682/12) e.a., [op de website van de RvE](#).

² Arrest CLASENS t. België, (28 mei 2019, nr. 26564/16) e.a., [op de website van de RvE](#).

³ Arrest L.B. t. België (2 okt. 2012, nr. 22831/08) en pilot-arrest W.D. t. België (6 sept. 2016, nr. 73548/13) e.a., [op de website van de RvE](#).

Voor de arresten in de groepen Vasilescu en L.B. en W.D. heeft het Comité van Ministers in resoluties die dateren van september 2023, bijvoorbeeld al aangekondigd dat de situatie in december 2024 opnieuw zal worden onderzocht, en maande het België nogmaals aan om dringende maatregelen te nemen om de structurele problemen aan te pakken die door de arresten van het Europees Hof aan het licht zijn gebracht. Bovendien zijn deze structurele problemen nog nijpender door het feit dat de algemene overbevolking blijft toenemen en het aantal geïnterneerden in de gevangenis eveneens blijft stijgen. Zo werd in januari 2024 de nooit eerder overschreden grens van 12.000 gedetineerden bereikt. Bovendien sliepen 195 van hen op 1 februari 2024, bij gebrek aan bedden, op matrassen op de grond ('grondslapers'). Tussen januari 2023 en januari 2024 steeg het aantal geïnterneerden in de gevangenis van 860 naar 976.

Voor de arresten in de groep Clasens, d.w.z. de veroordelingen met betrekking tot de minimale dienstverlening om te voorzien in de basisbehoeften van gedetineerden tijdens stakingen, moet de Belgische Staat de opvolging die het aan deze groep arresten geeft in de loop van 2024 aan het Comité van Ministers toelichten. We wijzen er in dat verband op dat de wet van 23 maart 2019, die de continuïteit van de penitentiaire dienstverlening tijdens een staking regelt, pas tot stand is gekomen na herhaalde aanbevelingen van het Europees Comité voor de Preventie van Foltering en Onmenselijke of Vernederende Behandeling of Bestrafing (CPT) naar aanleiding van hun verschillende bezoeken aan België. Die aanbevelingen werden kracht bijgezet door een openbare verklaring betreffende België daterend van juli 2017.⁴ De wet van 23 maart 2019 voorziet uitdrukkelijk in de uitvoering van een evaluatie. Deze evaluatie heeft aangetoond dat de organisatie van de continuïteit van de penitentiaire dienstverlening bij stakingen niet doeltreffend is. Het probleem dat door de veroordelingen van het Europees Hof aan de kaak wordt gesteld, is, zoals blijkt uit de verschillende verslagen die de CTRG in 2023 heeft opgesteld in het kader van drie verschillende stakingen in drie verschillende gevangnissen (Merksplass, Sint-Gillis en Nijvel), nog steeds erg actueel.

Een ander voorbeeld is de ratificatie van het **Facultatief Protocol bij het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing (OPCAT)**,⁵ die al op zich laat wachten sinds België het protocol in 2005 ondertekende. In de zomer van 2023 werd het Federaal Instituut voor de Bescherming en de Bevordering van de Rechten van de Mens (FIRM) aangesteld als toekomstig Nationaal Preventiemechanisme (NPM) op federaal niveau, om in samenwerking met de gespecialiseerde instellingen die al een mandaat hebben om toezicht te houden op bepaalde plaatsen van vrijheidsberoving (waaronder de CTRG). Op het niveau van de deelstaten is het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI) aangesteld door de Vlaamse regering, maar het is nog niet geweten welke instellingen de rol van NPM voor het zuiden van het land en Brussel toegewezen zullen krijgen. Bovendien komt UNIA, de onafhankelijke openbare instelling die discriminatie bestrijdt en gelijke kansen bevordert, momenteel niet in aanmerking voor het NPM. Sinds 2011 heeft UNIA echter een mandaat als onafhankelijk mechanisme dat verantwoordelijk is voor het bevorderen, beschermen en opvolgen van de uitvoering van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap in België. In die hoedanigheid houdt UNIA toezicht op inrichtingen waar mensen met een handicap (onder wie geïnterneerden) van hun vrijheid worden benomen. België schiet dus op verschillende vlakken tekort: enerzijds door de bekrachtiging van het OPCAT uit te stellen, waardoor het de termijn van één jaar voor de implementatie van het mechanisme (NPM) waarin het protocol voorziet, kan omzeilen (OPCAT, art. 17); en anderzijds door te kiezen voor een soort NPM dat in zijn huidige vorm niet volledig beantwoordt aan de vereisten van het protocol.

⁴ CPT, openbare verklaring betreffende België, 13 juli 2017, [CPT/Inf \(2017\) 18](#).

⁵ Facultatief Protocol bij het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing, 18 december 2002, [Resolutie van de Verenigde Naties A/RES/57/199](#).

Op nationaal niveau uit de CTRG zijn bezorgdheid over de **houding van de Belgische Staat tegenover de rechterlijke uitspraken, die hij weigert ten uitvoer te leggen.**

In het kader van een identieke procedure die in 2015 werd ingeleid en op initiatief van de Ordre des Barreaux Francophones et Germanophone (OBFG) werd gevoerd, met als voornaamste doel het beperken van de overbevolking in de gevangenissen van Lantin, Sint-Gillis en Bergen, is de procedure in Luik nu definitief afgesloten.

Door de opening van de gevangenis van Haren werd de procedure die in Brussel werd ingesteld op heden afgesloten.

Daarentegen is de procedure in Luik afgesloten. Het hof van beroep van Luik heeft, met zijn arrest van 12 december 2023, de Belgische Staat veroordeeld tot het verlagen van de gevangenispopulatie tot 110%, op straffe van een dwangsom van € 1000 per dag en per gedetineerde die de maximale capaciteit van de gevangenis overschrijdt. Bovendien is de Belgische Staat, op basis van een gedetailleerd deskundigenverslag in opdracht van de rechtbank in eerste aanleg, ertoe veroordeeld om binnen vijf jaar strategieën te implementeren om de overbevolking in de gevangenis van Lantin structureel te verminderen of zelfs volledig weg te werken. Tot slot werd de Belgische Staat ertoe veroordeeld om binnen een jaar een einde te maken aan de onmenselijke en vernederende praktijken in Lantin. Tot op heden is deze beslissing echter niet uitgevoerd. Op 1 februari 2024 had de gevangenis nog steeds een bezettingsgraad van 131,2%, dat wil zeggen 232 gedetineerden meer dan de capaciteit die vastgesteld is op 744 beschikbare plaatsen. De enige maatregelen die worden vooropgesteld, zijn de plannen om enkele tientallen gedetineerden naar andere inrichtingen over te plaatsen in de nabije toekomst.

In Bergen heeft de rechtbank van eerste aanleg op 22 juni 2023 een bijna identiek vonnis uitgesproken. De Belgische Staat heeft beroep aangetekend tegen dit vonnis.

ONZE VOORSTELLEN

De CTRG roept de toekomstige volksvertegenwoordigers op om een houding aan te nemen en acties te ondernemen waaruit hun respect voor de grondslagen van de rechtsstaat blijkt.



EERBIED VOOR DE FUNCTIE VAN DE CTRG

De CTRG is tevens bezorgd over het feit dat er te weinig rekening wordt gehouden met zijn adviezen, verslagen en aanbevelingen. Zoals vermeld in zijn opeenvolgende jaarverslagen, wordt de CTRG zelden ambtshalve om advies gevraagd door de overheid en houdt deze te weinig rekening met zijn adviezen, verslagen en de daarin geformuleerde aanbevelingen.

Daarnaast uit de CTRG zijn bezorgdheid over een recent voorstel van voorontwerp tot wet van de minister van Justitie dat tot doel heeft de controle en het toezicht te beperken en het toepassingsgebied van het beklagrecht van gedetineerden aanzienlijk in te perken. Dit voorontwerp is nu voorlopig voor het grootste deel opgegeven. De CTRG is niettemin van oordeel dat het zorgwekkend is dat een dergelijk initiatief werd genomen zonder enig overleg.

ONZE VOORSTELLEN

De CTRG wenst dat alle actoren binnen het gevangeniswezen en de overheid meer eerbied tonen voor zijn functie als onafhankelijke en onpartijdige instelling ter bevordering van de rechten en menselijke waardigheid van gedetineerden.

Anderzijds roept de CTRG de toekomstige volksvertegenwoordigers op om meer gebruik te maken van zijn expertise door middel van goed onderbouwde adviezen over alle kwesties die betrekking hebben op het beheer van penitentiaire inrichtingen en de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen.

KLEINSCHALIGE DETENTIE, STEEDS EEN OVERHEIDSTAAK ONDER TOEZICHT VAN DE CTRG

Aan het einde van de vorige legislatuur werd een nieuw detentieproject opgestart, namelijk de oprichting van transitiehuizen. Tijdens de huidige legislatuur zag nog een ander project het licht, namelijk de opening van detentiehuisen.

De CTRG steunt de basisprincipes die aan deze initiatieven ten grondslag liggen, namelijk kleinschaligheid, differentiatie in de begeleiding van de veroordeelden en de inbedding van deze nieuwe inrichtingen in het lokale sociale weefsel. Verder is de CTRG van oordeel dat deze nieuwe soorten inrichtingen na verloop van tijd de oude infrastructuur, die vervallen en verouderd zijn, moeten vervangen.

Het detentieregime in beide soorten inrichtingen is in wezen heel vergelijkbaar, zo niet bijna identiek. Toch is de opzet van transitiehuizen en detentiehuisen heel verschillend. De eerste worden uitgeroepen door private ondernemingen, terwijl de tweede volledig worden beheerd door de penitentiaire administratie. Hoewel het klopt dat zowel gedetineerden in transitiehuizen als degenen in detentiehuisen daar hun straf uitzitten, vallen ze niet allebei onder de controle- en toezichtbevoegdheid van de CTRG.

Na een controlebezoek aan de eerste twee transitiehuizen, respectievelijk in Mechelen en Edingen, werd de CTRG geconfronteerd met een betwisting van zijn bevoegdheid door en weerstand van zowel de penitentiaire administratie als de minister van Justitie. Bij de controle van en het toezicht op de detentiehuisen heeft de CTRG daarentegen nooit problemen ondervonden, en dat sinds de opening van het eerste detentiehuis in Kortrijk. Er is niets wat dit verschil rechtvaardigt.

Daarbij komt nog dat de CTRG in zijn verslag over het bezoek aan de transitiehuizen in Mechelen en Edingen benadrukte dat de grootste kwetsbaarheid van dit project ligt in de privatisering van detentie. Dit is een uiterst belangrijke kwestie, maar was nooit het onderwerp van grondig parlementair debat. Door een beroep te doen op private partners, wordt de regering afhankelijk van deze partners voor het uitvoeren van haar publieke taak, en in het bijzonder voor het bereiken en de realisatie van de doelstellingen die zij met haar penitentiair beleid nastreeft. De 'markt' zal voor een groot deel bepalen in welke mate, tegen welke prijs en onder welke voorwaarden ze bereid zal zijn om de bejegening van veroordeelden op zich te nemen. Deze conclusies werden bevestigd toen het transitiehuis van Edingen werd gesloten op initiatief van niemand anders dan de private exploitant.

ONZE VOORSTELLEN

De CTRG roept de toekomstige volksvertegenwoordigers en in het bijzonder de minister van Justitie op om slechts één type kleinschalige structuur te weerhouden, die volledig wordt beheerd door de penitentiaire administratie en onderworpen is aan dezelfde controle en hetzelfde toezicht als alle andere penitentiaire inrichtingen.

De CTRG beveelt aan dat deze nieuwe structuren de bestaande verouderde en vervallen infrastructuur zo snel mogelijk vervangen.



Dit is het tweede memorandum van de CTRG. Het eerste was gericht aan de coformateurs van de federale regering en dateert van december 2019. Het werd opgesteld naar aanleiding van de benoeming van de leden van de CTRG voor hun eerste mandaat in april 2019.

De voorstellen en aanbevelingen die de CTRG in zijn eerste memorandum deed, worden in dit document overgenomen en aangepast. Hoewel de CTRG bijna vijf jaar lang geen inspanning onverlet heeft gelaten, moet het helaas vaststellen dat al zijn aanbevelingen vandaag nog steeds erg relevant zijn.

VOORSTELLEN EN AANBEVELINGEN

ONZE VOORSTELLEN OM DE FUNDAMENTELE RECHTEN EN DE MENSELIJKE WAARDIGHEID VAN GEDETINEERDEN IN BELGISCHE GEVANGENISSEN TE WAARBORGEN

DE OVERBEVOLKING ONDER CONTROLE KRIJGEN

Op 1 december 2023 bedroeg de overbevolkingsgraad in de Belgische penitentiaire inrichtingen 12,20% en sliepen er nog 178 mensen op een matras op de grond. Eind januari 2024 overschreed de gevangenisbevolking de historische drempel van 12.000 gedetineerden, ondanks het feit dat de gevangenis capaciteit momenteel 10.700 plaatsen bedraagt en de criminaliteit, paradoxaal genoeg, daalt. Volgens de laatste jaarlijkse penitentiaire statistieken van de Raad van Europa, die werden gepubliceerd op 27 juni 2023,⁶ staat België op nummer 4 in de lijst van Europese landen met de meest overbevolkte gevangenissen.

Dergelijke detentieomstandigheden maken het onmogelijk om gedetineerden met inachtneming en met eerbiediging van hun rechten en menselijke waardigheid te bejegenen. Het beleid van de minister van Justitie is er hoofdzakelijk op gericht extra plaatsen in de gevangenis te creëren om de overbevolking in gevangenissen tegen te gaan. Zo zijn de nieuwe gevangenissen in Haren en Dendermonde nog maar net open (2022 en lente 2023), of er wordt al gesproken over het bijplaatsen van bijkomende bedden, omdat ze reeds met overbevolking kampen. Daarnaast blijven de bouwvallige penitentiaire inrichtingen van Sint-Gillis en Dendermonde, waarvoor deze twee nieuwe gevangenissen eigenlijk in de plaats moesten komen, open.

Wat betreft de detentiehuisen die zouden worden geopend om de toestroom van mensen die een straf van minder dan drie jaar uitzitten op te vangen, zijn er slechts twee (Kortrijk en Vorst) open van de vijftien die waren aangekondigd. Tegelijkertijd kan deze capaciteit door personeelstekorten niet volledig worden benut. In een mededeling van 31 augustus 2023⁷ waarschuwde de CTRG nochtans opnieuw voor de negatieve gevolgen van de uitvoering van korte straffen, in het bijzonder gelet op de reeds bestaande overbevolking in de gevangenissen.

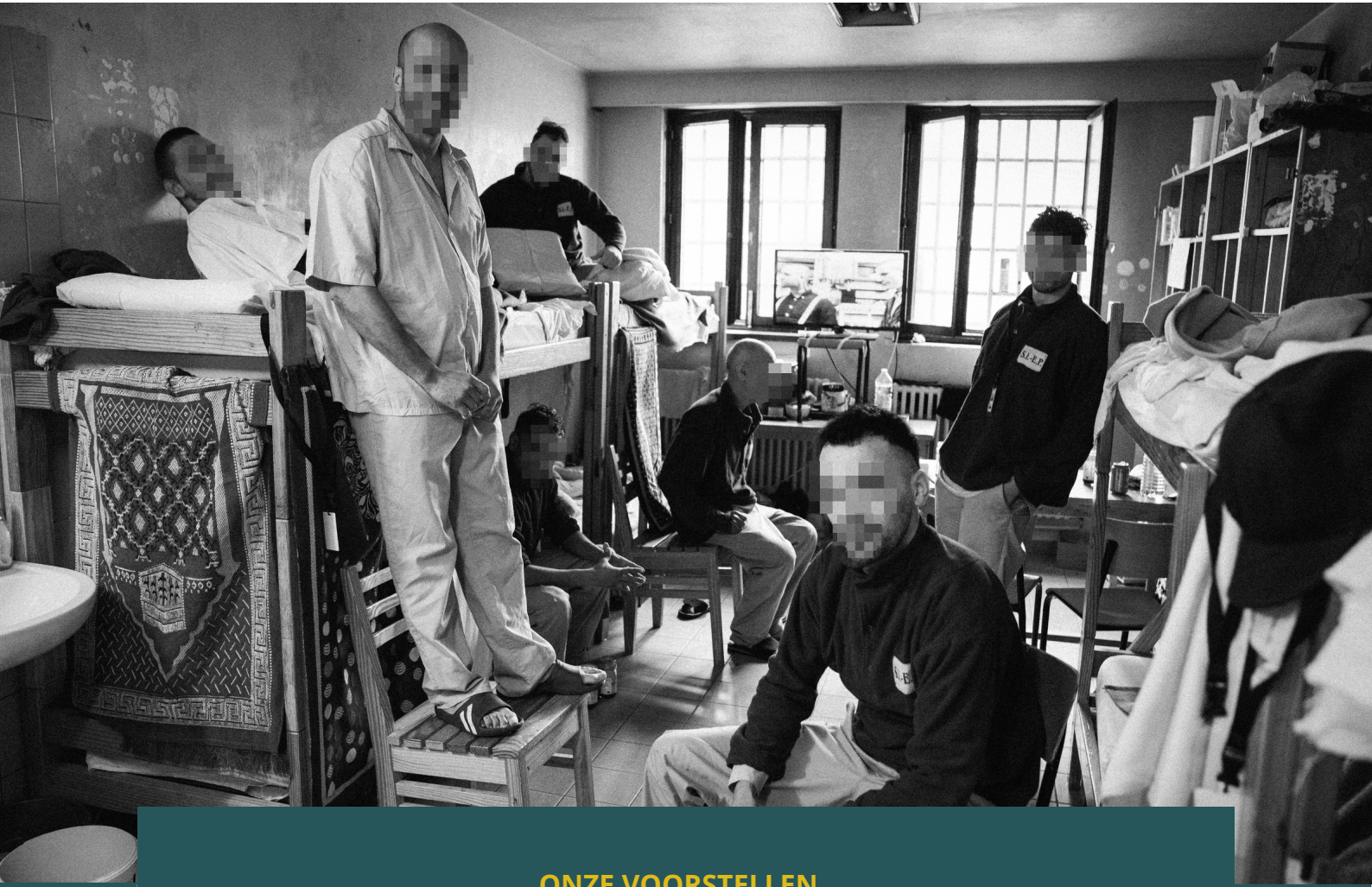
De CTRG wijdde zijn jaarverslag 2022 aan de analyse van alle gevolgen van de overbevolking in gevangenissen voor de rechten en waardigheid van gedetineerden. In november 2023 werd over dit thema ook een colloquium gehouden met Belgische en internationale sprekers. De bevindingen zijn schrijnend. Dit brengt ons ertoe om de aanbevelingen te herhalen die we sinds de oprichting van onze instelling hebben gedaan en die gebaseerd zijn op de aanbevelingen van de Raad van Europa.

De CTRG herhaalt tevens de aanbevelingen van het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens (FIRM) om vrijheidsbeneming enkel als ultimum remedium aan te wenden, dit wil zeggen als laatst te overwegen straf (§ 1.5).⁸

⁶ SPACE I - 2022 – Council of Europe [Annual Penal Statistics: Prison populations](#).

⁷ CTRG, [de uitvoering van gevangenisstraffen van twee jaar of minder: vanaf 1 september 2023 nog meer detenties in onaanvaardbare omstandigheden](#), 31 augustus 2023.

⁸ FIRM, Mensenrechten centraal: Aanbevelingen voor de verkiezingen 2024, september 2023, [op de website van het FIRM](#)



ONZE VOORSTELLEN

De CTRG beveelt de toekomstige volksvertegenwoordigers en in het bijzonder de minister van Justitie aan alle noodzakelijke en afdoende maatregelen te nemen om de toename van de gevangenisbevolking onder controle te krijgen en humane en waardige detentieomstandigheden te garanderen voor mensen die van hun vrijheid zijn beroofd, zonder echter de bestaande gevangenscapaciteit te vergroten.

De CTRG beveelt aan om het gebruik van matrassen op de vloer te verbieden en elke gedetineerde te laten slapen in een bed dat die naam waardig is.

De CTRG beveelt de toekomstige volksvertegenwoordigers en in het bijzonder de minister van Justitie aan om in overleg met de andere betrokken actoren de nodige maatregelen te nemen om meer gebruik te maken van alternatieve straffen.

De CTRG beveelt voorts aan om verder na te denken over de uitvoering van gevangenisstraffen, om de magistratuur bewust te maken van hun rol in de strijd tegen overbevolking en om er tegelijk voor te zorgen dat probatiediensten voldoende middelen krijgen.

GEÏNTERNEERDEN UIT DE GEVANGENIS WEREN

In zijn algemene beleidsnota van 4 november 2021 verklaarde de vorige minister van Justitie, Vincent Van Quickenborne, dat "geïnterneerden (...) niet in de gevangenis [thuishoren]". Ondanks deze krachtige verklaring is hun aantal echter gestegen van gemiddeld 595 in 2020⁹ naar 993 op 15 maart 2024. De gevangenisinfrastructuur is niet geschikt om deze mensen te huisvesten en hen de zorg te bieden die hun gezondheidstoestand vereist. Er is onvoldoende (gespecialiseerd zorg)personeel en het personeel heeft geen specifieke opleiding gekregen. Veiligheid krijgt voorrang, terwijl eigenlijk gespecialiseerde zorg zou moeten worden verleend en het zorgtraject voor geïnterneerden nauwgezet zou moeten worden gevolgd om hen zo snel mogelijk naar een geschikte zorginstelling over te brengen. Het aantal geïnterneerden in gevangenissen neemt sinds 2019 gestaag toe, in die mate zelfs dat sommige geïnterneerden lange tijd in psychiatrische afdelingen van gevangenissen of zelfs onder het gewone regime in de gevangenis verblijven, zonder daar de zorg te krijgen die hun gezondheidstoestand vereist. Het DG EPI opent nieuwe afdelingen tot bescherming van de maatschappij (ABM) in gevangenissen en beoogt een verhoging van de capaciteit van de inrichting tot bescherming van de maatschappij in Paifve met twintig plaatsen. Dit vooruitzicht dreigt acute problemen te veroorzaken in deze inrichting, waar geïnterneerden tot nu toe alleen in cellen verbleven en waar de capaciteit niet werd overschreden, net om detentieomstandigheden te garanderen die meer aangepast zijn aan hun geestelijke gezondheidstoestand. De bouw van de aangekondigde forensisch psychiatrische centra in Wallonië en Aalst om geïnterneerden op te vangen, wordt elk jaar opnieuw uitgesteld. Er wordt nu gesproken over een opening in 2028-2029. Tot dan verblijven deze personen in inrichtingen die volledig ongeschikt zijn voor hun toestand, wat hun toegang tot adequate zorg bemoeilijkt en hen het vooruitzicht op re-integratie ontnemt.

UNIA onderzocht, in zijn hoedanigheid van onafhankelijk mechanisme dat verantwoordelijk is voor het bevorderen, beschermen en opvolgen van de uitvoering van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap in België, de toegang van geïnterneerden tot de rechten die hun gegarandeerd worden door dit verdrag. Het desbetreffende rapport werd gepubliceerd in december 2023.

Hoewel België maatregelen heeft genomen na de vele veroordelingen door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens met betrekking tot het verblijf van geïnterneerden in psychiatrische afdelingen, stelt UNIA vast dat de grondrechten van geïnterneerden niet volledig worden gerespecteerd. Dat geldt in het bijzonder voor hun recht op zorg en op volledige en effectieve participatie in de samenleving, ondanks het grote engagement van de professionals in het veld.

⁹ FOD Justitie: Internering, cijfergegevens, gepubliceerd in oktober 2022 in het kader van een rondetafelgesprek over overbevolking in de gevangenissen, op de website van de FOD Justitie.

ONZE VOORSTELLEN

In zijn rapport formuleert UNIA 66 aanbevelingen om het interneringssysteem in overeenstemming te brengen met de rechten van geïnterneerden. Deze aanbevelingen, die de CTRG onderschrijft en waarnaar hij verwijst, zijn hoofdzakelijk gericht op 5 grote uitdagingen:

- het garanderen van de kwaliteit van het forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek door het aantal, de beschikbaarheid en de kwaliteit van de opleiding van psychiatrisch deskundigen te verhogen en een comité op te richten dat toezicht houdt op de kwaliteit van de verslagen en de uniforme interpretatie van de wettelijk;
- het verbieden van de gevangenis als verblijfplaats
- elke geïnterneerde persoon toegang geven tot een zorgtraject dat is afgestemd op zijn behoeften, met name wat betreft de verblijfplaats;
- het beperken van de plaatsingmodaliteit in de tijd;
- dezelfde voorwaarden voorzien voor personen zonder recht op verblijf om zoals andere geïnterneerde personen in vrijheid op proef gesteld te worden.

ENKELE SPRAAKMAKENDE CIJFERS:



12.156

GEDETINEERDEN

993

GEÏNTERNEERDE PERSONEN
IN GEVANGENISSEN

13,2%

OVERBEVOLKINGS-
PERCENTAGE

173

GRONDSLAPERS

18

STAKINGSDAGEN IN 2023

ESSENTIËLE DIENSTVERLENING GARANDEREN TIJDENS STAKINGEN

Ondanks de inwerkingtreding van de wet van 23 maart 2019,¹⁰ die de continuïteit van de penitentiaire dienstverlening tijdens een staking vastlegt, doen stakingen op nationaal, regionaal en lokaal niveau nog altijd afbreuk aan de garantie op continuïteit van de essentiële dienstverlening. De commissies van toezicht hebben hieraan bijzondere aandacht besteed in 2023 en de CTRG legde drie toezichtbezoeken af aan drie penitentiaire inrichtingen (Merksplas, Sint-Gillis en Nijvel), uit het voorgaande blijkt dat de essentiële diensten inderdaad niet werden gegarandeerd en dat de minimale bezettingsgraad van het personeel niet werd gerespecteerd.

In de evaluaties van de penitentiaire administratie voor 2020 en 2021 wordt dezelfde vaststelling gedaan.

Daarnaast is er het probleem van de emotionele stakingen, d.w.z. stakingen die spontaan worden gehouden, zonder voorafgaand overleg of kennisgeving, na een ernstig incident waarbij doorgaans gevangenispersoneel betrokken is. Dit soort stakingen valt niet onder het toepassingsgebied van de wet, waardoor gedetineerden niet beschermd worden.



¹⁰ Wet van 23 maart 2019 betreffende de organisatie van de penitentiaire diensten en van het statuut van het penitentiair personeel, B.S. 11 april 2019.

Verdere voorbeelden zijn het personeelstekort (vooral in Brussel en het noorden van het land) en het absentieisme probleem in sommige inrichtingen, waardoor het gewoonweg onmogelijk is om de operationele personeelsplannen¹¹ na te leven.

Bovendien voorziet de wet van 23 maart 2019 in de mogelijkheid om personeel op te vorderen als er niet genoeg vrijwillige werknemers zijn om in te staan voor de essentiële dienstverlening tijdens stakingen die langer dan 48 uur duren (art. 20). Sinds de inwerkingtreding van de wet zijn er echter geen stakingen geweest die langer dan 48 uur duurden.¹² De resultaten uit de twee bovenvermelde evaluaties tonen aan dat tijdens een staking die niet langer duurt dan twee dagen de continuïteit van de essentiële dienstenverlening niet volledig konden worden gegarandeerd ten gevolge van een gebrek aan personeel.

In deze omstandigheden voorziet de wet in de mogelijkheid om de opvorderingsprocedure uit te breiden en tevens toe te passen bij stakingen van 24 uur (art. 20, § 3). Om deze bepaling uit de wet van 23 maart 2019 te kunnen toepassen, dient echter een koninklijk besluit te worden uitgevaardigd, wat momenteel niet op de (politieke) agenda staat.

Het huidige systeem voor minimale dienstverlening vertoont nog de nodige tekortkomingen en is ontoereikend. Zoals het is ontworpen en wordt toegepast, brengt het de gezondheid van gedetineerden in gevaar, evenals hun veiligheid en die van het gevangenispersoneel.

De CTRG roept op om de wetgeving dringend te herzien, teneinde deze tekortkomingen te verhelpen en te zorgen voor een afdoende en betrouwbare bescherming van de grondrechten van gedetineerden tijdens stakingen, zo ook bij stakingen van 24 uur.

ONZE VOORSTELLEN

De CTRG beveelt de toekomstige volksvertegenwoordigers en in het bijzonder de minister van Justitie aan om de nodige randvoorwaarden te voorzien opdat de regelgeving over de gegarandeerde dienstverlening correct en effectief kan worden toegepast en de veiligheid, de gezondheid en de naleving van de grondrechten van gedetineerden tijdens stakingen worden gewaarborgd.

De CTRG beveelt dat de toekomstige volksvertegenwoordigers en in het bijzonder de minister van Justitie en het DG EPI aan een passende oplossing te vinden voor de aanhoudende problemen met betrekking tot de gegarandeerde dienstverlening, in het bijzonder het gebrek aan aanwezig personeel en emotionele stakingen.

De CTRG beveelt de toekomstige volksvertegenwoordigers en in het bijzonder de minister van Justitie aan de mogelijkheid om de provinciegouverneur personeel te laten opvorderen, uit te breiden tot alle stakingen, zodat de essentiële diensten ook tijdens stakingen van minder dan 48 uur kunnen worden gegarandeerd.

¹¹ Ministeriële omzendbrief nr. 1819 van 24 februari 2020. Plannen per gevangenis - artikel 19 van de wet van 23 maart 2019, p. 5 (niet gepubliceerd).

¹² Rekenhof, HR-beleid in de penitentiaire diensten – Organisatie en performantie, pp. 41-43, 22 december 2021, [HR-beleid in de penitentiaire diensten - organisatie en... | Rekenhof \(ccrek.be\)](#).

DE OVERDRACHT VAN DE PENITENTIAIRE GEZONDHEIDSZORG AAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID VOORTZETTEN EN VERSNELLEN

De gezondheidsproblemen bij gedetineerden in Belgische penitentiaire inrichtingen zijn talrijk. De penitentiaire gezondheidszorg, de gezondheidsbevordering en preventieve maatregelen garanderen niet de gelijkwaardigheid van en toegang tot zorg waarop de gedetineerden nochtans recht hebben.

De eerste projecten die voortvloeien uit de hervorming van de penitentiaire gezondheidszorg werden uitgerold in 2023. Het gaat echter nog om een voorbereidende fase waarin projecten van beperkte omvang of pilootprojecten worden uitgevoerd. We zijn nog ver verwijderd van een echte, volledige overdracht van de bevoegdheid voor de penitentiaire gezondheidszorg van de minister van Justitie aan die van Volksgezondheid, zoals aanbevolen door het Federaal Expertisecentrum voor de Gezondheidszorg in zijn rapport van 2017 over de gezondheidszorg in Belgische gevangenis.¹³



ONZE VOORSTELLEN

De CTRG beveelt aan dat de bevoegdheid voor de penitentiaire gezondheidszorg zo snel mogelijk volledig en in al haar aspecten wordt overgedragen van de minister van Justitie aan de minister van Volksgezondheid.

¹³ Mistiaen Patriek, Dauvrin Marie, Eyssen Marijke, Roberfroid Dominique, San Miguel Lorena, Vinck Imgard. Gezondheidszorg in Belgische gevangenis. Brussel. Federaal Expertisecentrum voor de Gezondheidszorg (KCE). 2017. DOI: [10.57598/R293BS](https://doi.org/10.57598/R293BS).

HET INDIVIDUELE DETENTIEPLAN EFFECTIEF TOEPASSEN EN HET AANTAL GEDETINEERDEN DAT WERKT EN EEN (BEROEPS)OPLEIDING VOLGT, VERHOGEN

Sinds 29 april 2019 is het verplicht om voor elke veroordeelde gedetineerde een individueel detentieplan op te stellen, met vermelding van eventuele opleidings- of begeleidingsprogramma's, arbeidsmogelijkheden, opleidingsactiviteiten, medische behandelingen en herstelgerichte activiteiten.

Het doel van dit plan is om de uitvoering van zijn straf veilig en op een manier die zo weinig mogelijk detentieschade toebrengt te personaliseren met het oog op herstel en re-integratie en om, met dit in gedachten, een detentietraject op maat uit te werken. Er wordt rekening gehouden met verschillende factoren: de mogelijkheden die door de verschillende penitentiaire inrichtingen en deelstaten kunnen worden aangeboden, met name wat betreft het aanbod aan dienstverlening en activiteiten; de specifieke strafuitvoeringsmodaliteiten met het oog op vervroegde invrijheidsstelling.

Op 1 september 2021 gaf de penitentiaire administratie de gevangenisdirecties de opdracht om zich voor te breiden op de geleidelijke implementatie van het detentieplan vanaf september 2021. Veroordeelden met een dergelijk detentieplan vormen echter nog altijd de uitzondering.

ONZE VOORSTELLEN

De CTRG beveelt dat de toekomstige en in het bijzonder de minister van Justitie aan alle nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat voor elke veroordeelde gedetineerde een individueel detentieplan wordt opgesteld, uitgevoerd en opgevolgd. Daarvoor moet worden geïnvesteerd in voldoende en specifiek opgeleid personeel.

Minder dan 40% van de gedetineerden werkt in de gevangenis, en slechts 6% volgt een beroepsopleiding (cijfers voor 2022 uit het schriftelijk antwoord van de minister van Justitie op vraag nr. 55-2-001716 van parlementslid Claire HUGON van 02-03-2023). Gelet op de voortdurend toename van de gevangenisbevolking en de overbevolking in de gevangenissen, vreest de CTRG dat het percentage gedetineerden dat werkt of een opleiding volgt intussen nog een stuk lager ligt.

ONZE VOORSTELLEN

De CTRG beveelt aan om, in samenwerking met de Regie van de Gevangenisarbeid of Cellmade, al het mogelijke te doen om het aantal gedetineerden met een tewerkstelling en het aanbod van beroepsopleidingen aanzienlijk te verhogen.

Tot slot beveelt de CTRG aan om voldoende technisch personeel in dienst te nemen om begeleiding te bieden bij de arbeid die in de gevangenis wordt verricht of de (kwalificerende) beroepsopleidingen die aan gedetineerden worden aangeboden.

ZORGEN VOOR EEN BEHOORLIJKE EN EERLIJKE VERLONING VOOR GEDETINEERDEN DIE IN DE GEVANGENIS WERKEN, EVENALS AFDOENDE SOCIALE BESCHERMING

Het recht op arbeid voor gedetineerden is vastgelegd in de basiswet van 2005. Dit kan huishoudelijk werk van uiteenlopende aard zijn, maar ook werk dat in eigen beheer of in een werkplaats wordt uitgevoerd in opdracht van externe bedrijven, alsook werk dat wordt uitgevoerd in opdracht van de penitentiaire administratie.

Werken in de gevangenis is een recht, geen plicht. Voor veel gedetineerden is werken tijdens hun detentie echter van essentieel belang, dit om verschillende redenen: om hun tijd nuttig te besteden, om het leven in detentie een ritme en dus structuur te geven, om bepaalde vaardigheden te verwerven die nuttig zijn voor hun re-integratie, om in hun dagelijkse behoeften te kunnen voorzien (voedsel, hygiëneproducten, materiaal en uitrusting enz.) of om hun verantwoordelijkheden ten aanzien van burgerlijke partijen en/of naasten op te kunnen nemen.

Werken in de gevangenis heeft met andere woorden een grote impact op het dagelijkse leven van gedetineerden en op hun toekomstperspectieven.

In tegenstelling tot sommige andere landen, zoals Frankrijk, waar gevangenisarbeid geregeld wordt door een penitentiaire arbeidsovereenkomst, valt gevangenisarbeid in België niet binnen het toepassingsgebied van het sociaal recht. Er is dus geen enkele garantie met betrekking tot loon, arbeidsomstandigheden, ontslag of sociale bescherming van toepassing op gevangenisarbeid, wat indruist tegen de Europese en internationale normen hieromtrent. In juli 2022 diende de CTRG, in samenwerking met onder andere het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens (FIRM) en het Federaal Migratiecentrum (MYRIA), een parallel rapport in bij het Europees Comité voor Sociale Rechten dat in het teken stond van deze kwestie.¹⁴ Hierin herinnerde de CTRG eraan dat de Nelson Mandela-regels en de Europese gevangenisregels een "eerlijke vergoeding van het werk van gedetineerden" verplichten, en tevens vereisen dat "werkende gedetineerden zoveel mogelijk worden opgenomen in de nationale socialezekerheidsstelsels".

¹⁴ FIRM-CTRG-MYRIA et al., Parallel report to the European Committee of Social Rights, 20 juli 2020, 3.3. Prison Labour, p. 40, [1680a752e9 \(coe.int\)](https://www.coe.int/t/doh/monitoring/parallel-reports/FIRM-CTRG-MYRIA-et-al-2020-3-3-Prison-Labour.pdf).

ZORGEN VOOR EEN BEHOORLIJKE EN EERLIJKE VERLONING VOOR GEDETINEERDEN DIE IN DE GEVANGENIS WERKEN, EVENALS AFDOENDE SOCIALE BESCHERMING



Ter herinnering: de vergoeding voor gevangenisarbeid ligt tussen de 0,75 en 4 euro per uur.¹⁵ De minimumgrens voor deze vergoedingen werd sinds 2019 niet verhoogd en niet geïndexeerd, ondanks het feit dat de kosten van levensonderhoud, en dus de kosten van goederen en producten die in de gevangenskantines worden verkocht, de afgelopen jaren alsmaar zijn gestegen.

In 2023 heeft de CTRG hiernaar een onderzoek opgestart om de praktijk van gevangenisarbeid in België en de behandeling van gedetineerden in deze context en met betrekking tot de toepasselijke normen te documenteren. Het daaruit volgende onderzoeksrapport zal aan de relevante overheidsinstanties worden overgemaakt, met het oog op het nemen van de nodige maatregelen om gevangenisarbeid in overeenstemming te brengen met de regelgeving inzake minimumlonen en sociale zekerheid.

ONZE VOORSTELLEN

In afwachting van de conclusies van het onderzoek dat op dit gebied wordt verricht, beveelt de CTRG de toekomstige volksvertegenwoordigers en in het bijzonder de minister van Justitie aan ervoor zorgen dat de minimumgrens van de vergoedingen voor gedetineerden die gevangenisarbeid verrichten, worden verhoogd en worden geïndexeerd.

De CTRG beveelt ook aan dat gevangenisarbeid wordt uitgevoerd in overeenstemming met de normen inzake het garanderen van afdoende sociale bescherming voor gedetineerden.

¹⁵ Koninklijk besluit van 26 juni 2019 tot vaststelling van het bedrag en de toekenningsvoorwaarden van de inkomsten uit arbeid en van de opleidingstoelage en tot vaststelling van de voorwaarden waaronder de tijd besteed aan vormingsactiviteiten in de gevangenis met arbeidstijd wordt gelijkgesteld, BS. 3 juli 2019

GEVANGENISPERSONEEL AANWERVEN, OPLEIDEN EN WAARDEREN

De situatie van het gevangenispersoneel blijft moeilijk in de meeste Belgische gevangenissen door de vele openstaande vacatures en het hoge absentieïsme. Bijgevolg zijn er vaak te weinig penitentiaire beambten aanwezig om de naleving van de grondrechten van gedetineerden te allen tijde te waarborgen, zoals bijvoorbeeld het douchen, de toegang tot de wandeling, de continuïteit van gezondheidszorg, bezoeken, activiteiten of werk.

Hoewel justitie alles in het werk stelt om personeel aan te werven, moet worden vastgesteld dat het beroep niet aantrekkelijk genoeg lijkt om alle vacatures in te kunnen vullen. De overbevolkte gevangenissen en erbarmelijke detentieomstandigheden dragen hiertoe bij, net als het toegenomen absentieïsme bij het gevangenispersoneel. Daarom neemt de penitentiaire administratie haar toevlucht tot startbaanovereenkomsten (Rosettacontracten) of het aanwerven van contractueel personeel. Ontoereikende basis- en voortgezette opleiding, zowel qua duur (enkele dagen) als qua inhoud, wordt ook aangewezen als een van de aspecten die bijdragen aan de vele problemen die zich stellen in de gevangenissen. Dit omdat er sprake is van een gebrek aan ervaring of een gebrek aan de nodige competenties die essentieel zijn bij de uitoefening van deze functies.

Sinds 2022 heeft de penitentiaire administratie nochtans een onderscheid ingevoerd tussen de functies van detentiebegeleiders en bewakingsassistenten. Deze nieuwe functies, die een groter onderscheid maken tussen personeel dat zich voornamelijk bezighoudt met de begeleiding van gedetineerden en personeel dat vooral bewakings- en beveiligingstaken uitvoert, waren bedoeld om verschillende profielen aan te trekken en zo meer mensen te kunnen werven.

De CTRG betreurt echter dat deze functies werden ingevoerd toen de passende opleiding nog niet op punt stond en dat het personeel aan de slag is moeten gaan zonder eerst een kwalificerende (basis)opleiding te hebben gevolgd.

Het vierde hoofdstuk van de wet van 23 maart 2019 betreffende de organisatie van de penitentiaire diensten en van het statuut van het penitentiair personeel is gewijd aan een penitentiaire opleidingsdienst die de basisopleiding, voortgezette opleiding en specifieke opleiding voor het personeel moet organiseren, evenals de beoordeling van de competenties van de kandidaten. Deze wetsbepalingen zijn echter nog altijd niet van kracht.

In België hebben we, in tegenstelling tot andere Europese landen, geen echte school van de penitentiaire administratie. Een school of academie waar mensen gedurende verschillende maanden een uitgebreide cursus kunnen volgen, daarna stage lopen in verschillende penitentiaire inrichtingen en uiteindelijk in dienst treden. Waarbij er ook aandacht is voor regelmatige bijscholing. Deze professionalisering van het gevangenispersoneel zou kunnen helpen om dit beroep op te waarderen en het aantrekkelijker te maken.



Zoals het CPT opmerkt, "is er geen betere garantie tegen ondeugdelijke behandeling dan naar behoren in dienst genomen en opgeleid gevangenispersoneel dat weet welke houding het moet aannemen ten aanzien van de gedetineerden. Goed ontwikkelde beroepskwalificaties in interpersoonlijke communicatietechnieken zijn in dat verband een essentieel onderdeel van het profiel van gevangenispersoneel. Dankzij deze kwalificaties is het personeel in staat om in veel gevallen een situatie onder controle te houden die in geweld zou kunnen ontaarden. Meer in het algemeen helpen ze om spanningen te verminderen en de levenskwaliteit in de betreffende inrichting te verbeteren, wat iedereen ten goede komt."

In december 2021 publiceerde het Rekenhof een verslag over het HR-beleid in de penitentiaire diensten, waarin de organisatie en prestaties werden geëvalueerd.¹⁶

De conclusies zijn vergelijkbaar met die van dit memorandum en de CTRG herhaalt hier de aanbevelingen van het Rekenhof.

ONZE VOORSTELLEN

De CTRG beveelt de toekomstige volksvertegenwoordigers en in het bijzonder de minister van Justitie aan erop toe te zien dat de nodige aandacht en middelen worden besteed aan de werving en opleiding van gevangenispersoneel.

De CTRG beveelt dat de toekomstige volksvertegenwoordigers en in het bijzonder de minister van Justitie aan de nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat de penitentiaire opleidingsdienst waarin de wet van 23 maart 2019 voorziet, zo snel mogelijk wordt opgericht en over alle menselijke, financiële en functionele middelen beschikt die nodig zijn om in een volwaardige (basis en voortgezette) opleiding voor gevangenispersoneel te voorzien.

De CTRG dringt ook aan op het kwalificerende karakter van deze opleiding, die een voorwaarde moet zijn voor gevangenispersoneel om in dienst te kunnen treden en op het terrein te worden ingezet.

¹⁶ Rekenhof, [Hr-beleid in de penitentiaire diensten - organisatie en performantie](#), december 2021.

OVERZICHT VAN DE VOORSTELLEN

VOORSTELLEN

VOORWOORD

Eerbied voor de rechtsstaat

Een houding aannemen en acties te ondernemen waaruit het respect van de autoriteiten voor de grondslagen van de rechtsstaat blijkt.

Eerbied voor de functie van de CTRG

Meer eerbied tonen voor zijn functie als onafhankelijke en onpartijdige instelling ter bevordering van de rechten en menselijke waardigheid van gedetineerden.

Meer gebruik maken van de expertise van de CTRG door middel van goed onderbouwde adviezen over alle kwesties die betrekking hebben op het beheer van penitentiaire inrichtingen en de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen.

Kleinschalige detentie, steeds een overheidstaak onder toezicht van de CTRG

Slechts één type kleinschalige structuur weerhouden, de detentiehuisen, die volledig wordt beheerd door de penitentiaire administratie en onderworpen is aan dezelfde controle en hetzelfde toezicht als alle andere penitentiaire inrichtingen.

De bestaande verouderde en vervallen infrastructuur zo snel mogelijk vervangen door deze nieuwe structuren

VOORSTELLEN EN AANBEVELINGEN

De overbevolking onder controle krijgen

Alle noodzakelijke en afdoende maatregelen nemen om de toename van de gevangenisbevolking onder controle te krijgen en humane en waardige detentieomstandigheden garanderen voor mensen die van hun vrijheid zijn beroofd, zonder echter de bestaande gevangenis capaciteit te vergroten.

Het gebruik van matrassen op de vloer te verbieden en elke gedetineerde te laten slapen in een bed dat die naam waardig is.

De nodige maatregelen nemen om meer gebruik te maken van alternatieve straffen, in overleg met de andere betrokken actoren.

Verder nadenken over de uitvoering van gevangenisstraffen, om de magistratuur bewust te maken van hun rol in de strijd tegen overbevolking en om er tegelijk voor te zorgen dat probatiediensten voldoende middelen krijgen.

Geïnterneerden uit de gevangenis weren

In overeenstemming met de 66 aanbevelingen van UNIA die de CTRG deelt en waarnaar het verwijst:

- het garanderen van de kwaliteit van het forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek door het aantal, de beschikbaarheid en de kwaliteit van de opleiding van psychiatrisch deskundigen te verhogen en een comité op te richten dat toezicht houdt op de kwaliteit van de verslagen en de uniforme interpretatie van de wettelijk;
- het verbieden van de gevangenis als verblijfplaats;
- elke geïnterneerde persoon toegang geven tot een zorgtraject dat is afgestemd op zijn behoeften, met name wat betreft de verblijfplaats; Limiter dans le temps la mesure du placement.
- het beperken van de plaatsingmodaliteit in de tijd;
- dezelfde voorwaarden voorzien voor personen zonder recht op verblijf om zoals andere geïnterneerde personen in vrijheid op proef gesteld te worden.

Essentiële dienstverlening garanderen tijdens stakingen

De nodige randvoorwaarden voorzien opdat de regelgeving over de gegarandeerde dienstverlening correct en effectief kan worden toegepast en de veiligheid, de gezondheid en de naleving van de grondrechten van gedetineerden tijdens stakingen worden gewaarborgd.

Een passende oplossing vinden voor de aanhoudende problemen met betrekking tot de gegarandeerde dienstverlening, in het bijzonder het gebrek aan aanwezig personeel en emotionele stakingen.

De mogelijkheid om de provinciegouverneur personeel te laten opvorderen, uitbreiden tot alle stakingen, zodat de essentiële diensten ook tijdens stakingen van minder dan 48 uur kunnen worden gegarandeerd.

De overdracht van de penitentiaire gezondheidszorg aan de minister van Volksgezondheid voortzetten en versnellen

De bevoegdheid voor de penitentiaire gezondheidszorg zo snel mogelijk volledig en in al haar aspecten overgedragen van de minister van Justitie aan de minister van Volksgezondheid.

Het individuele detentieplan effectief toepassen en het aantal gedetineerden dat werkt en een (beroeps)opleiding volgt, verhogen

Alle nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat voor elke veroordeelde gedetineerde een individueel detentieplan wordt opgesteld, uitgevoerd en opgevolgd.

De nodige investeringen voorzien in voldoende en specifiek opgeleid personeel.

Al het mogelijke doen om het aantal gedetineerden met een tewerkstelling en het aanbod van beroepsopleidingen aanzienlijk verhogen.

Voldoende technisch personeel in dienst nemen om begeleiding te bieden bij de arbeid die in de gevangenis wordt verricht of de (kwalificerende) beroepsopleidingen die aan gedetineerden worden aangeboden.

Zorgen voor een behoorlijke en eerlijke verloning voor gedetineerden die in de gevangenis werken, evenals afdoende sociale bescherming

Ervoor zorgen dat de minimumgrens van de vergoedingen voor gedetineerden die gevangenisarbeid verrichten, worden verhoogd en worden geïndexeerd, in afwachting van de conclusies van het onderzoek dat op dit gebied wordt verricht

Dat gevangenisarbeid wordt uitgevoerd in overeenstemming met de normen inzake het garanderen van afdoende sociale bescherming voor gedetineerden.

Gevangenispersoneel aanwerven, opleiden en waarderen

Erop toezien dat de nodige aandacht en middelen worden besteed aan de werving en opleiding van gevangenispersoneel.

De nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de penitentiaire opleidingsdienst waarin de wet van 23 maart 2019 voorziet, zo snel mogelijk wordt opgericht en over alle menselijke, financiële en functionele middelen beschikt die nodig zijn om in een volwaardige (basis en voortgezette) opleiding voor gevangenispersoneel te voorzien.

Het kwalificerende karakter van deze opleiding garanderen, die een voorwaarde moet zijn voor gevangenispersoneel om in dienst te kunnen treden en op het terrein te worden ingezet.

CTRG
Centrale toezichtsraad
voor het gevangeniswezen



CCSP
Conseil central de
surveillance pénitentiaire

Centrale toezichtsraad voor het gevangeniswezen



<https://ctrq.belgium.be/>



<https://www.linkedin.com/company/ccsp-ctrq/>



Leuvenseweg 48/2 - 1000 Brussel



kim.serste@ctrq-belgium.be